

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовao комисију: 26.04.2023. године Наставно – научно веће Медицинског факултета, Универзитета у Новом Саду		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. Проф. др Драгана Симин	ванредни професор	Здравствена нега, 16.04.2020.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Медицински факултет Универзитета у Новом Саду		председник
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. Проф. др Татјана Крстић	ванредни професор	Психологија, 20.09.2021.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Медицински факултет Универзитета у Новом Саду		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. Доц. др Саша Јунгић	доцент	Онкологија и радиотерапија, 28.05.2020.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
1. Име, име једног родитеља, презиме: Наташа (Здравко) Егељић-Михаиловић		
2. Датум рођења, општина, држава: 24.07.1980. Београд, Савски венац, Србија		
3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив: Медицински факултет Универзитета у Новом Саду, Дипломске мастер академске студије здравствене неге, Мастер организатор здравствене неге		
4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2016. година, Докторске академске студије - јавно здравље		
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:		
Активно старење и социјална партиципација корисника домова за смештај и негу старих лица		

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

Докторска дисертација је прегледно написана на 195 страна. Садржи све неопходне делове научног рада, уобличени у 10 поглавља (Увод, Циљеви, Хипотезе, Методологија рада, Резултати, Дискусија, Закључци, Ограничења студије, Литература и Прилози). Рад такође садржи и листу скраћеница. Листа скраћеница - објашњење свих скраћеница коришћених у рукопису дисертације наведено је на месту првог спомињања у тексту докторске дисертације и обухвата пуно име скраћеница. Дисертација садржи 1 слику, 57 табела, 9 прилога и 222 библиографске јединице.

Кратак садржај:

- 1. Увод:** Поглавље Увод је написано на 40 страна. У уводном делу дисертације, кандидат је указао на комплексност проблематике којом ће се бавити у овом истраживању.
- 2. Циљеви истраживања:** Поглавље Циљеви истраживања су приказани у виду општег и 6 појединачних циљева. Постављени су у односу на податке приказане у уводном поглављу на 1 страни дисертације.
- 3. Хипотезе истраживања:** Из наведених циљева проистиче 6 основних хипотеза истраживања приказаних на 1 страни дисертације.
- 4. Методологија истраживања:** У овом поглављу је детаљно приказан опис процедуре истраживања, опис узорка, инструменти истраживања, као и статистичка обрада података на укупно 12 страна дисертације.
- 5. Резултати:** Поглавље резултата обухвата 62 стране докторске дисертације у оквиру којих су резултати у првом делу истраживања приказани у виду дескрипције одговора испитаника на доменима и укупним скоровима упитника, док су у другом делу приказани резултати по хипотезама. Ово поглавље садржи 57 табела.
- 6. Дискусија:** Поглавље дискусија је написано на 15 страна, у којем је детаљно извршена анализа добијених резултата и поређење са публикованим студијама.
- 7. Закључци:** Поглавље Закључци изведени из добијених резултата дисертације су приказани на 2 стране текста са укупно 6 закључака.
- 8. Ограничења студије:** у овом поглављу приказана су четири ограничења на једној страни дисертације.
- 9. Литература:** У поглављу Литература су наведене 222 библиографске јединице из стране и домаће литературе. Референце коришћене у изради дисертације су наведене према Ванкуверским правилима и изложене на 24 стране дисертације.
- 10. Прилози:** У овом поглављу на 34 стране приказани су инструмент истраживања, као фреквенце одговора по доменима упитника.

Структура дисертације је коректно избалансирана.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Наслов

Наслов дисертације је прецизно и јасно формулисан, и у потпуности у складу са тематиком и садржајем дисертације.

Комисија сматра да је наслов рада прецизно и јасно формулисан, и обухвата у потпуности поље истраживања.

Увод

Увод представља систематичан опис области којом се ова дисертација бави. У уводном делу дисертације, кандидаткиња је указала на комплексност проблематике којом ће се бавити у овом истраживању. Наведене су дефиниције старења, теоријски приступи старењу, демографски аспекти и узроци старења. Описани су стереотипи, митови и предрасуде о старењу, као и дискриминација старих особа. Посебно је описан дом за смештај и негу старих лица, као и живот у дому за време пандемије COVID-19. Дефинисан је појам активног старења и социјалне партиципације, као и активно старење и социјална партиципација код корисника домова за смештај и негу старих лица. Систематично су описани и приказани предиктори активног старења и социјалне партиципације.

Комисија сматра да су у уводу јасно и свеобухватно одговарајући приказана најновија сазнања у вези активног старења и социјалне партиципације, домовима за смештај и негу старих особа и предикторима активног старења и социјалне партиципације, чиме је дат јасан приказ проблематике којом ће се бавити истраживање.

Циљеви истраживања

Општи циљ од ког се пошло у овом истраживању јесте да се испита активно старење и социјална партиципација старијих особа које су на смештају у установама социјалне заштите, као и да се испита значај различитих потенцијалних предиктора за процес активног старења и социјалну партиципацију старих. Појединачни циљеви дисертације су:

1. Испитати активно старење и социјалну партиципацију корисника домова за смештај и негу старих лица.
2. Испитати однос здравственог (постојање инвалидитета и/или хроничних и малигнух болести) и функционалног статуса корисника са активним старењем и његовом социјалном партиципацијом.
3. Утврдити значај когнитивног и менталног статуса корисника дома за смештај старих лица за активно старење и његову социјалну партиципацију.
4. Проверити значај задовољства корисника дома за смештај и негу старих лица пруженом негом за активно старење и социјалну партиципацију.
5. Утврдити значај друштвених контаката за активно старење и социјалну партиципацију старих лица корисника дома за смештај и негу старих лица.
6. Проверити значај ставова о личном старењу и перцепције личне моћи за активно старење и социјалну партиципацију корисника дома за смештај и негу старих лица.

Циљеви истраживања засновани на подацима који су изнесени у уводном поглављу дисертације су јасно и прецизно дефинисани на начин који омогућава једноставно доношење конкретних закључака и имају пуно научно и друштвено оправдање. Комисија их позитивно оцењује.

Хипотезе истраживања

Хипотезе истраживања су јасно формулисане у односу на постављене циљеве истраживања, логичне и научно оправдане. Према хипотезама ове дисертације очекивано је да:

1. Корисници дома за смештај и негу старих лица имају низак степен активног старења и ниску социјалну партиципацију. Старије особе, женског пола, лошијег материјалног статуса, из руралних средина и без брачног партнера имају посебно ниско активно старење и социјалну партиципацију.
2. Постојање инвалидитета, хроничних или малигнух болести и нижи функционални статус су у вези са нижим активним старењем и лошијом социјалном партиципацијом корисника домова за негу и смештај старих лица.
3. Корисници дома за смештај и негу старих лица који имају лошији когнитивни статус као и они који имају израженија депресивна обележја остварују нижи степен активног старења и лошију социјалну партиципацију.
4. Задовољство корисника дома за смештај и негу старих лица пруженом негом је значајан

позитивни предиктор активног старења и социјалне партиципације.

5. Учесталији друштвени контакти позитивно корелирају са активним старењем и социјалном партиципацијом старих лица корисника дома за смештај и негу старих лица

6. Позитиван став особе о личном старењу и перцепција моћи у односу на контролу сопственог живота подстичу активно старење и социјалну партиципацију корисника дома за смештај и негу старих лица.

Хипотезе истраживања су јасно изложене, адекватно формулисане и заснивају се на досадашњим истраживањима која су спроведена научно признатим методама и принципима закључивања, те их Комисија позитивно оцењује.

Методологија истраживања

Методологија истраживања је испланирана по принципима методологије научноистраживачког рада у медицини. Истраживање је претходно одобрено од стране Етичке комисије Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду. Прецизно је дефинисан начин избора и величина узорка, као и критеријуми за укључивање и искључивање из студије. Прецизно је описан упитник истраживања. Упитник је конструисан за потребе ове дисертације и састоји се из дела који садржи социодемографске податке и анамнестичке податке о постојању хроничних и малигних болести и евентуалном присуству инвалидитета. Други део упитника садржи низ скала преузетих и прилагођених за ово истраживање. У упитник су укључене следеће скале: Скала активног старења - University of Jyväskylä Active Ageing Scale (UJACAS); Maastrich скала социјалне партиципације - Maastricht Social Participation Profile (MSPP); Геријатријска скала депресије - The Geriatric Depression Scale (GDS); Скала бриге о себи,- Katz Index of Independence in Activities of Daily Living (ADL); Лубенова скала друштвених контаката - Lubben Social Network Scale (LSNS-6); Pearlin Mastery скала - Pearlin Mastery скала (PM); Скала самоперцепције личног старења - Self perception scale of old age (SLO); Скала задовољства негом - Nursing Home Resident Satisfaction Scale (NHRSS) и Мини ментал кратки когнитивни тест - Mini-Mental State Exam (MMSE). За сваку скалу дат је прецизан и детаљан опис скале, као и начин бодовања и тумачења.

Комисија сматра да су примењене методе истраживања коришћене у овом раду описане јасно и детаљно чиме се у потпуности омогућава поновљивост истраживања. Методе статистичке обраде података су адекватно одабране и примерене истраживачком задатку. Комисија сматра да је избор коришћених метода испитивања адекватан што обезбеђује у потпуности добијање поузданих резултата у складу са постављеним циљевима дисертације.

Резултати

Поглавље Резултати подељено је у две логичне целине ради лакше прегледности и разумевања комплексне проблематике којом се ово истраживање бави. Резултати у првом делу истраживања су приказани у виду дескрипције одговора испитаника на доменима и укупним скоровима упитника, док су у другом делу приказани резултати по хипотезама. Резултати су приказани уверљиво, прегледно, јасно и концизно у виду табела. Сви прикази су праћени јасним текстуалним тумачењима. Резултати произилазе из претходно описане методологије истраживања и савремених статистичких метода. Представљени су систематично, прегледно и стручно, табеларно и текстуално. Добијени резултати у оквиру ове дисертације дају оригиналан и реалан допринос на тему

Комисија сматра да су резултати приказани на систематичан и прегледан начин, логичним редоследом, да су свеобухватни, оригинални, реално приказани, погодни су за даљу интерпретацију, те да на јасан и разумљив начин осликавају проблематику обрађивану у раду.

Дискусија

Дискусија је приказана прегледно, детаљно и систематично. Стил писања је складан, прецизан, разумљив, у складу са правилима српског језика уз правилну употребу адекватних стручних речи и израза пореклом из енглеског језика. Полазећи од резултата добијених у свом истраживању, кандидаткиња их аргументовано и критички анализира и пореди са резултатима других истраживача објављених у савременој релевантној литератури. Тумачења и поређења која кандидаткиња спроводи у дискусији су систематична и логична. Искрпна дискусија свих аспеката претходно обрађених у раду и разложно тумачење сопствених резултата резултирају у извођењу

научно заснованих закључака. Показан је изузетно висок ниво познавања литературе која обрађује проблематику, као и ова дисертација, те изражена критичност у селекцији релевантних истраживања. У дискусији нису пронађене нелогичности.

Комисија сматра да је дискусија добијених резултата исцрпна, логична, утемељена на научним принципима, те да указује на изразито висок степен познавања проблематике која је обухваћена овим истраживањем уз критичан осврт на постојећу литературу.

Закључци

У Закључцима се на адекватан и јасан начин наводе сазнања утемељена на добијеним резултатима истраживања, заснованим на прикладно изабраним и примењеним методама рада.

Комисија сматра да су закључци логички изведени из резултата истраживања, прегледно изнети и усклађени постављеним циљевима и примењеном методологијом.

Литература

У поглављу Литература су наведене 222 библиографске јединице из стране и домаће литературе, цитиране према важећим Ванкуверским правилима

Комисија је мишљења да су литературни наводи савремени, одабрани на одговарајући начин и у складу са проблематиком коју ова дисертација обрађује.

Комисија позитивно оцењује све делове докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

Egeljić-Mihailović N, Brkić-Jovanović N, Krstić T, Simin D, Milutinović D. Social participation and depressive symptoms among older adults during the Covid-19 pandemic in Serbia: a cross-sectional study. *Geriatr Nurs.* 2022;44:8-14. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2021.12.014> (M21)

Stanković S, Šobić-Šaranović D, Soldat-Stanković V, Artiko V, Rajkovača Z, Mikač G, **Egeljić-Mihailović N**, et al. Correlation between myocardial perfusion imaging findings and future cardiac events in patients with type 2 diabetes mellitus. *Srp Arh Celok Lek.* 2021;149(9-10):585-90. DOI: <https://doi.org/10.2298/SARH210329062S> (M23)

Pavičar B, Davidović J, Petrović B, Vuleta G, Trivić S, Šajinović V, **Egeljić-Mihailović N**, et al. Nuclear medicine staff exposure to ionising radiation in 18F-FDG PET/CT practice: a preliminary retrospective study. *Arh Hig Rada Toksikol.* 2021;72(3):216-24. DOI: <https://doi.org/10.2478/aiht-2021-72-3517> (M23)

Jović D, Petrović-Tepić S, Knežević D, Dobrovoljski D, **Egeljić-Mihailović N**, Tepić A, i dr. Evaluacija nenamernih padova među decom i adolescentima lečenim u službama hitne medicinske pomoći. *Sestrinska reč.* 2022;25(85)10-15. DOI: <https://doi.org/10.5937/sestRec2285010J> (M52)

Kukić B, Brkić Jovanović N, Milutinović D, Krstić T, **Egeljić N**, Marinković D. Social participation of oncology patients over 60 years of age. *Med Pregl.* 2020;73(5-6):145-51. DOI: <https://doi.org/10.2298/MPNS2006145K> (M51)

Egeljić-Mihailović N, Pavlović J, Jović D, Knežević D. Povezanost subjektivnog osjećaja zadovoljstva i kvaliteta života starih osoba. *Biomedicinska istraživanja.* 2020;11(2):126-35, DOI: <https://doi.org/10.7251/BII2002126E> (M52)

Egeljić-Mihailović N, Pavlović J, Brkić-Jovanović N, Milutinović D. Kvalitet života starih osoba

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

У складу са постављеним циљевима, а на основу добијених резултата истраживања формулисано је 6 јасних закључака, редоследом који одговара претходно дефинисаним циљевима истраживања:

1. Старе особе које су корисници дома за смештај и негу старих лица имају низак степен активног старења и социјалне партиципације. Старе особе женског пола, као и старе особе из сеоских средина имају нижи степен активног старења и социјалне партиципације. Статус везе и месечна примања у овом истраживању нису имали утицај на степен активног старења код корисника дома, док су виши степен социјалне партиципације имали корисници дома за смештај и негу старих лица који су у некој врсти везе, као и корисници са нижим месечним примањима. Старост се показала као позитиван предиктор активног старења и социјалне партиципације;
2. Старе особе, корисници дома за смештај и негу старих лица који немају хронично обољење постижу виши ниво активног старења и неформалне социјалне партиципације, док корисници који имају хронично обољење имају виши ниво формалне социјалне партиципације. Старе особе које су имале историју малигне болести су постигле виши степен активног старења, док се историја малигнитета није показала значајним за социјалну партиципацију. Инавалидитет се није показао значајним за активно старење и социјалну партиципацију. Корисници дома који су имали пуну или умерено нарушену функционалност, постигли су виши степен активног старења и социјалне партиципације;
3. Корисници дома за смештај и негу старих лица очуваног когнитивног статуса без присуства депресивних обележја имају виши ниво активног старења и социјалне партиципације;
4. Задовољство пруженом негом у дому није се показало као значајан предиктор активног старења и социјалне партиципације код корисника дома за смештај и негу старих лица;
5. Учесталији друштвени контакти позитивно корелирају са активним старењем и социјалном партиципацијом код корисника дома за смештај и негу старих лица;
6. Позитиван став особе о личном старењу подстиче активно старење, док нема утицаја на социјалну партиципацију код корисника дома за смештај и негу старих лица.

Комисија је мишљења да су закључци ове дисертације тачно и логично изведени на основу добијених резултата истраживања.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Кандидат Наташа Егељић- Михаиловић је показала систематичан научно истраживачки приступ анализи великог броја добијених резултата. Подаци добијени у току истраживања обрађени су и анализирани помоћу адекватних статистичких тестова. Графички и табеларни приказ доприноси прегледности резултата. У односу на постављене циљеве истраживања резултати су приказани систематично, детаљно су обрађени, критички продискутовани и логички повезани са литературним наводима. Тумачење резултата заснива се на најновијим у литератури доступним научним сазнањима. Тестирањем на плагијаризам помоћу програмског пакета iThenticate (<https://www.ithenticate.com>), утврђен је проценат преклапања мањи од 20%. Увидом у извештај о тестирању на плагијаризам Комисија констатује да је кандидат адекватно цитирао коришћену литературу.

Комисија оцењује позитивно изабрани начин приказа резултата истраживања, као и целокупно тумачење резултата начињеног истраживања, обзиром да је примерено, добро одабрано, прегледно и разложно предочено. Комисија сматра да је докторска дисертација Наташе Егељић-Михаиловић оригинално дело.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Докторска дисертација је, по мишљењу Комисије, написана у складу са образложењем које је наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Докторска дисертација садржи све битне елементе које карактеришу оригиналан научно истраживачки рад, а на основу којих би рад могао да се понови. Рад је резултат самосталног истраживачког напора кандидаткиње и написан је разумљиво, прецизно и систематично.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци?

Резултати овог истраживања могу имати двојаку примену, у практичном и научном смислу. У практичном смислу резултати ће пружити сазнања потребна за креирање програма подршке старима у активном старењу и превенцији тешкоћа, а на основу научно детектованих специфичних изазова и потреба, које би требале бити укључене у дугорочно планиране активности унутар домова за смештај и негу старих лица. Тиме би популацији старијих посветили потребну пажњу, а да се она не своди искључиво на медицинско збрињавање, већ да се базира на препорукама активног старења. Поред добити на нивоу појединца, његове породице и људи из окружења и самог дома примена ових резултата довела би и до значајног укључивања старих у друштвене токове и смањења финансијских трошкова на више нивоа и државних система.

У научном смислу резултати овог истраживања допринеће наставку и развоју мултитеоријског и интердисциплинарног изучавања и процене процеса активног старења и њему блиских конструката.

4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања?

Након детаљног увида у докторску дисертацију, Комисија сматра да дисертација не садржи формалне и суштинске недостатке који би могли на утицати на резултате спроведеног истраживања или умањење њене научне вредност.

X ПРЕДЛОГ:

На основу наведеног, комисија предлаже:

- а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана;
- б) да се докторска дисертација врати кандидату на дораду (да се допуни односно измени);
- в) да се докторска дисертација одбије.

Место и датум:

Нови Сад, 12.05.2023.

1. _____
Проф. др Драгана Симин, председник

2. _____
Проф. др Татјана Крстић, члан

3. _____
Доц. др Саша Јунгић, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.